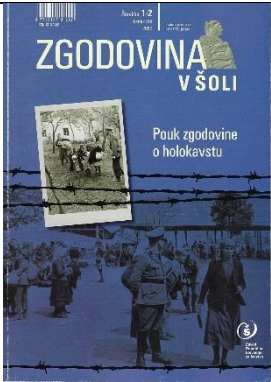

Projekt Krokus 2022/23

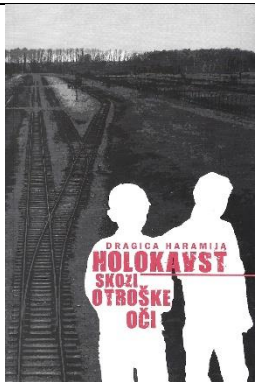
IZBOR PRIPOROČENEGA GRADIVA ZA UČITELJE

- 1.** [Zgodovina v šoli: Pouk zgodovine o holokavstu](#), letnik XIX, številka 1-2, 2010, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- 2.** [Priporočila za poučevanje in učenje o holokavstu](#), 2019, IHRA.
- 3.** Vilma Brodnik, Pouk zgodovine o vojnah skozi oči otrok in mladostnikov, [Zgodovina v šoli: Spodbujanje aktivnega in odgovornega državljanstva pri pouku zgodovine](#), letnik XXIII, številka 1-2, 2014, str. 23–45, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- 4.** Dragica Haramija, [Holokavst skozi otroške oči](#), Murska Sobota 2010.
- 5.** Marjetka Berlič, Liljana Matjašič, Marjetka Bedrač, [Kamnite solze. Spominjanje in učenje o holokavstu in genocidu nad Romi](#), Maribor 2016.
- 6.** [Konceptualni okvir spominjanja in učenja o holokavstu in genocidu nad Romi](#), 2016, Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor.
- 7.** [Slovenski Judje: zgodovina in holokavst \(I–VI\)](#), 2012–, Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor.
- 8.** Andrej Pančur, [Judovska skupnost v Sloveniji na predvečer holokavsta](#), Celje 2011.
- 9.** Mirjana Gašpar, Beata Lazar, [Židje v Lendavi – A lendvai zsidóság](#), Lendava 1997.
- 10.** Marjan Toš, [Zgodovinski spomin na prekmurske Jude](#), Ljubljana 2012.
- 11.** Boris Hajdinjak, [»Tu se je smrt utrudila do smrti ...«: slovenske žrtve Auschwitza](#), katalog razstave, Maribor 2020.
- 12.** Klemen Jelinčič Boeta, [Kratka zgodovina Judov](#), Celovec - Ljubljana - Dunaj 2010, 2. dopolnjena izdaja.
- 13.** Klemen Jelinčič Boeta, [Judje na Slovenskem v srednjem veku](#), Ljubljana 2009.
- 14.** Irena Avsenik Nabergoj, [Zgodovina protijudovstva in antisemitizma v Evropi](#), Ljubljana 2016.
- 15.** Wolfgang Benz, [Holokavst](#), Ljubljana 2000.
- 16.** Hannah Arendt, [Eichmann v Jeruzalemu](#), Ljubljana 2007.

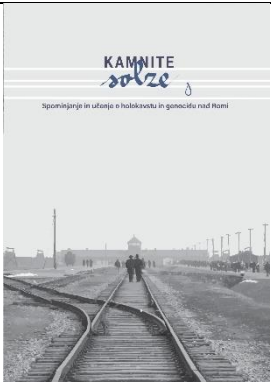
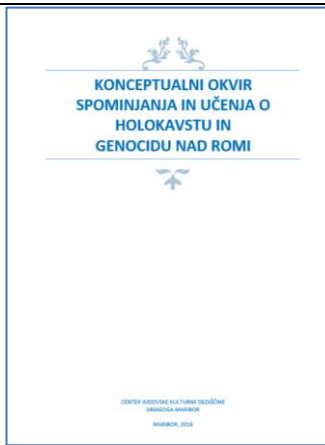
Projekt Krokus 2022/23

<p>1.</p>	<p><u>Zgodovina v šoli: Pouk zgodovine o holokavstu</u>, letnik XIX, številka 1-2, 2010, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.</p> <p>Tematska številka je namenjena poučevanju in učenju o holokavstu pri pouku zgodovine v Sloveniji. S strokovnimi članki osvetljujemo zgodovino Judov na Slovenskem od antičnih časov dalje, pojasnjene so širše zgodovinske okoliščine za preganjanje in ponovno naseljevanje Judov, zlasti po dograjevanju ustavnosti v habsburški monarhiji po leti 1867. V posebnem članku je prikazan holokavst na Slovenskem v času druge svetovne vojne, ki je zanesljivo ena od tem, ki do sedaj v zgodovinopisju ni bila pogosto obravnavana. Od približno 1500 pripadnikov judovske skupnosti, je bilo ubitih približno 400 Judov, preživelo jih je le 63. [...]</p> <p>Vir: Vilma Brodnik, »Reviji na pot«, v publikaciji »Zgodovina v šoli« (l. XIX, št. 1-2, 2010).</p>	
<p>2.</p>	<p><u>Priporočila za poučevanje in učenje o holokavstu</u>, 2019, IHRA.</p> <p>Priporočila predstavljajo izhodišča, ki oblikovalcem politike, praktikom in pedagogom pomagajo širiti znanje o holokavstu, ustvarjati ugodno učno okolje za učenje o holokavstu, spodbujati kritično in bolj poglobljeno razmišljanje o njem ter sposobnost nastopiti proti njegovemu zanikanju in izkrivljanju, prav tako pa uporabnikom tudi pomagajo prispevati k izobraževanju o človekovih pravicah in preprečevanju genocida. Pričujoča publikacija temelji na preteklih smernicah za pedagoge in oblikovalce politike v izobraževanju, ki so jih pripravili strokovnjaki zveze IHRA, in je plod prispevkov mnogih delegatov iz vseh delegacij pri IHRA. V priporočilih najdemo odgovore na vprašanja, zakaj, kaj in kako poučevati o holokavstu, vsebujejo pa tudi seznam ključnih izrazov.</p>	

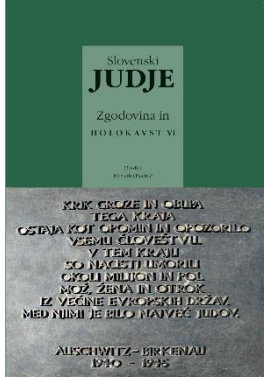
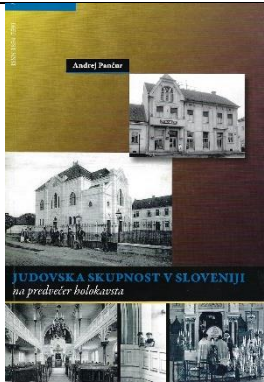
Projekt Krokus 2022/23

<p>3.</p>	<p>Vilma Brodnik, Pouk zgodovine o vojnah skozi oči otrok in mladostnikov, <u>Zgodovina v šoli: Spodbujanje aktivnega in odgovornega državljanstva pri pouku zgodovine</u>, letnik XXIII, številka 1-2, 2014, str. 23–45, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.</p> <p>Druga svetovna vojna in obdobje po njej sta med Slovenci zanesljivo pustila pečat, ki zlepa ne bo izbrisan iz zgodovinskega spomina posameznikov, družin in celotnega naroda. Slovensko ozemlje je bilo razdeljeno med štiri okupatorje, Tretji rajh, Kraljevino Italijo, Madžarsko in Neodvisno državo Hrvaško. Cilj vseh štirih okupacijskih sistemov je bil uničiti Slovence kot samostojen narod ter jih z različnimi sredstvi, pritiski in nasiljem potujčiti. Poleg tega je bil nad slovenskimi Judi izveden holokavst ter genocid nad slovenskimi Romi. Na delu slovenskega ozemlja je potekala državljanska vojna, ki jo je zanela revolucija. Tako državljanska vojna kot revolucija sta zahtevali številne žrtve med drugo svetovno vojno in po njej. Žrtve genocida, holokavsta ter drugih oblik kršenja človekovih pravic so bili tudi otroci. V prispevku obravnavamo, kako lahko teme, polne nasilja in trpljenja, obravnavamo s pomočjo pričevanj otrok, žrtev vojne. [...]</p> <p>Vir: Vilma Brodnik, »Pouk zgodovine o vojnah skozi oči otrok in mladostnikov«, v publikaciji »Zgodovina v šoli« (l. XXIII, št. 1-2, 2014, str. 23).</p>	
<p>4.</p>	<p>Dragica Haramija, <i>Holokavst skozi otroške oči</i>, Murska Sobota: Franc-Franc, 2010.</p> <p>[...] Za jasnejši okvir razsežnosti izbrane problematike so v monografiji deloma predstavljena tudi informativna in znanstvena besedila, ki seveda presegajo otroški pogled na izbrano temo, ga pa dodatno osvetljujejo. Preučevanju dnevniških zapisov, romanov o skrivanju pred nacisti, romanov o koncentracijskih taboriščih ter usodi uplinjenih otrok so dodana tudi zgodovinska dejstva o holokavstu in za holokavst pomembnih dogajanjih v času nacizma, čeprav so v delih opisane in povedane intimne zgodbe o trpljenju posameznikov, predvsem otrok. Za natančnejše razumevanje grozljivosti dogodkov, povezanih s holokavstom, so na kratko predstavljena tudi dela, prevedena v slovenščino, ki so namenjena odraslim. [...]</p> <p>Vir: Dragica Haramija v uvodu h knjigi »Holokavst skozi otroške oči« (str. 8–9).</p>	

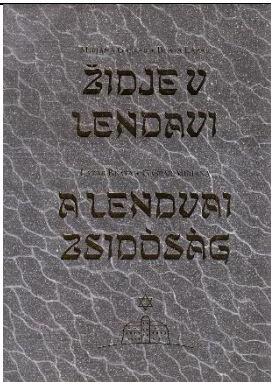
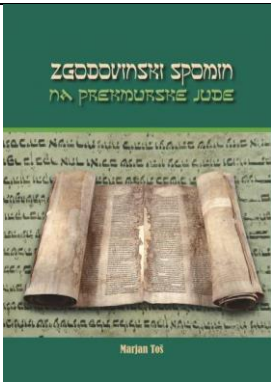
Projekt Krokus 2022/23

<p>5.</p>	<p>Marjetka Berlič, Liljana Matjašič, Marjetka Bedrač, <u>Kamnite solze. Spominjanje in učenje o holokavstu in genocidu nad Romi</u>, katalog razstave, Maribor: Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor, 2016.</p> <p>Katalog razstave <i>Kamnite solze: spominjanje in učenje o holokavstu in genocidu nad Romi</i> je strokovno gradivo, ki na jedrnat in razumljiv način združuje zgodovinske podatke o Judih in Romih na evropskih in slovenskih tleh, o njihovi usodi med drugo svetovno vojno in o njihovem življenju po njej. Katalog je, tako kot istoimenska razstava, razdeljen na posamezna kronološka poglavja, ki dajejo jasnejšo sliko o nastavkih in vzvodih ter posledicah holokavsta in genocida nad Romi, obenem pa je vsako poglavje mogoče obravnavati tudi kot samostojno zaokroženo enoto. Katalog dopolnjuje bogato slikovno gradivo, ob koncu vsakega poglavja pa so v razdelku »Ali veš?« pojasnjeni nekateri ključni izrazi, povezani s holokavstom in genocidom nad Romi.</p>	
<p>6.</p>	<p><u>Konceptualni okvir spominjanja in učenja o holokavstu in genocidu nad Romi</u>, Maribor: Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor, 2016.</p> <p>V dokumentu so navedeni nekateri programi in aktivnosti, ki smo jih v Centru judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor razvili in izvedli v sodelovanju s številnimi kulturnimi, muzejskimi, izobraževalnimi in znanstvenoraziskovalnimi organizacijami v okviru projekta <i>Kamnite solze</i>. Dokument prav tako vključuje primere dobrih praks, navezujočih se na programe spominjanja in učenja o holokavstu in genocidu nad Romi, ob vsakem predstavljenem programu pa so podani tudi cilji in ciljne skupine posameznega programa ali aktivnosti.</p>	

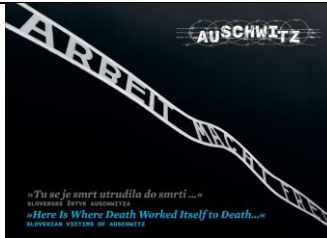
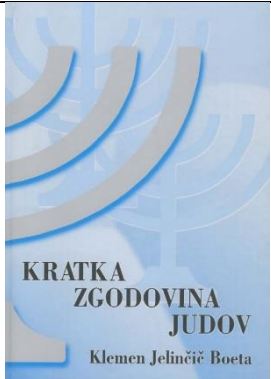
Projekt Krokus 2022/23

<p>7.</p>	<p><u>Slovenski Judje: zgodovina in holokavst (I–VI)</u>, Maribor: Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor, 2012–.</p> <p>Serijski zborniki <i>Slovenski Judje: zgodovina in holokavst</i> prinaša strokovne članke in prispevke na temo holokavsta in antisemitizma, ki so bili predstavljeni na vsakoletnih znanstvenih srečanjih <i>Vsako leto eno ime</i>. V prvih številkah zbornika so bili objavljeni prispevki, ki na eni strani osvetljujejo vzgibe za pojav in izvršitev holokavsta, na drugi pa predstavljajo zgodovino in usodo Judov s slovenskega ozemlja, še posebej med holokavstom. V novejših številkah zbornika se omenjenim temam pridružujejo tudi vsebine, povezane s holokavstom in preganjanjem Judov z območij nekdanje skupne države Jugoslavije. Zborniki so prosto dostopni na spletnih straneh Sinagoge Maribor in na dLibu.</p>	
<p>8.</p>	<p>Andrej Pančur, <u>Judovska skupnost v Sloveniji na predvečer holokavsta</u>, Celje: Zgodovinsko društvo Celje, 2011.</p> <p>[...] Izvirna znanstvena monografija Andreja Pančurja obravnava judovsko skupnost na ozemlju sedanje Slovenije od začetkov njihovega ponovnega naseljevanja: v Prekmurju od 18. stoletja in na Kranjskem in Štajerskem po letu 1867. V osrednjem delu monografije avtor na podlagi do sedaj neznanega poimenskega popisa nekdanjih in trenutnih članov judovskih verskih občin v jugoslovanskem delu Slovenije (Dravski banovini) iz leta 1937 natančno analizira demografsko, gospodarsko in socialno strukturo judovske skupnosti na predvečer holokavsta. [...]</p> <p>Vir: zapis na zavihku ovitka knjige »Judovska skupnost v Sloveniji na predvečer holokavsta«.</p>	

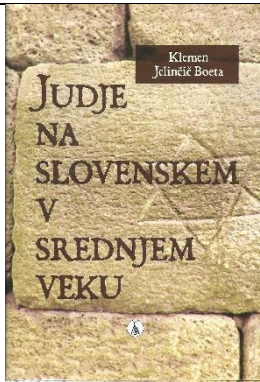

Projekt Krokus 2022/23

<p>9.</p>	<p>Mirjana Gašpar, Beata Lazar, <i>Židje v Lendavi – A lendvai zsidóság</i>, Lendava: Lindplast, Pince, 1997.</p> <p>[...] Židje v Lendavi je knjiga, je verodostojen dokument nekega časa, živahnega življenja v obrobnem mestu, ki so mu pečat v veliki meri dali prav judovski prebivalci. Avtorici sta znali z znanstvenim aparatom združiti arhivske vire in življenjske zgodbe/pripovedi preživelih oziroma še živečih lendavskih Judov ter zelo zanimivo tematiko predstaviti v preprostem poljudnem zapisu. Še posebej pa velja pohvaliti fotografsko gradivo (109 fotografij na 134 straneh), ki ni samo ilustrativne narave, saj fotografije na mnogih mestih pripovedujejo svoje zgodbe ali pa dopolnjujejo besedilo. Za slovensko območje predstavlja knjiga mnogo več kot samo »kamenček v mozaiku judovstva na naših tleh«.</p> <p>Vir: Mihaela Hudelja, »Mirjana Gašpar in Beata Lazar: Židje v Lendavi = A lendvai zsidóság.-Lendava: Lindplast Pince, 1997.-134 str.«, v publikaciji »Etnolog«, letnik 8=59, številka 1, 1998, str. 509, Ljubljana: Slovenski etnografski muzej.</p>	
<p>10.</p>	<p>Marjan Toš, <i>Zgodovinski spomin na prekmurske Jude</i>, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2012.</p> <p>Študija osvetljuje historični vidik judovske navzočnosti v prekmurskem (in slovenskem) prostoru od poznega srednjega veka do danes, oblikovanje modernega antisemitizma konec 19. stoletja, predvsem pa dolgoročne posledice deportacij prekmurskih Judov. Avtor razblini nekatere stereotipne predstave o judovski ekskluzivni gospodarski dejavnosti in izriše zanimivo topografijo judovskega družabnega in kulturnega življenja na območju Prekmurja. Bolj kot na samo fizično uničenje judovske skupnosti zaradi deportacij, ropanj in pobojev se osredotoča na posledice uničenja nekdanje gospodarske in družbene elite.</p> <p>[...]</p> <p>Več o knjigi preberite na spletni strani Inštituta za kulturne in spominske študije ZRC SAZU.</p>	

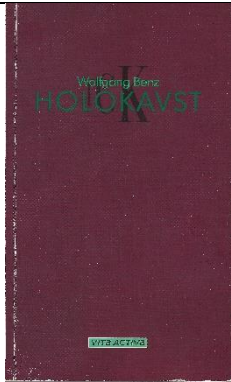

Projekt Krokus 2022/23

<p>11.</p>	<p>Boris Hajdinjak, »Tu se je smrt utrudila do smrti ...«: slovenske žrtve Auschwitza, katalog razstave, Maribor: Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor, 2020.</p> <p>V zloglasno nacistično koncentracijsko in uničevalno taborišče Auschwitz je bilo med drugo svetovno vojno odpeljanih tudi okoli 2300 ljudi iz Slovenije. Večina je bila Slovencev, ki so bili v Auschwitz pripeljani kot politični zaporniki. Ob njih je bilo v Auschwitz deportiranih tudi okoli 350 Judov, najmanj 78 Romov in vsaj en pripadnik Jehovovih prič. Približno 1300 ljudi, ki so bili deportirani v Auschwitz iz Slovenije, se iz tega taborišča ni več vrnilo. Auschwitz je zato eno največjih pokopališč slovenskih žrtev druge svetovne vojne. Publikacija na jasen in razumljiv način podaja vpogled v razvoj nacističnega taborišča Auschwitz, obenem pa tudi pregled deportacij iz posameznih slovenskih pokrajin po časovnem zaporedju. Publikacijo dopolnjuje bogato slikovno gradivo.</p>	
<p>12.</p>	<p>Klemen Jelinčič Boeta, Kratka zgodovina Judov, Celovec - Ljubljana - Dunaj: Mohorjeva založba, 2010, 2. dopolnjena izdaja.</p> <p>Knjiga je prvi poskus sistematične predstavitve judovske zgodovine v slovenskem jeziku nasploh in v svojem opisu več kot 3000 let stare zgodovine začne pri Svetem pismu in nadaljuje preko judovske države in diaspore v času helenizma in rimskega cesarstva v srednji vek in življenje v široko razprostrti diaspori v Evropi, Afriki in Aziji vse do modernih časov, kjer zaključi z državo Izrael in stanjem v današnji judovski diaspori. Knjiga je razdeljena na sedem delov z več poglavji in podpoglavji in poskuša bralcu predstaviti splošno sprejete ugotovitve zgodovinske stroke na kratek, jasen in tekoč, vendar izčrpen način s stalnim ponujanjem vzporednic iz splošne svetovne in zaradi predstavitve judovskega življenja v različnih deželah tudi iz lokalne zgodovine, med njimi slovenske. [...]</p> <p>Več o knjigi preberite na spletni strani Mohorjeve založbe.</p>	

Projekt Krokus 2022/23

<p>13.</p>	<p>Klemen Jelinčič Boeta, <i>Judje na Slovenskem v srednjem veku</i>, Ljubljana: Slovenska matica, 2009.</p> <p>[...] Kdaj lahko govorimo o pričetku srednjeveške judovske skupnosti na področju prebivanja alpskih Slovanov? Kakšen je bil značaj, obseg in zgodovinski razvoj judovske skupnosti Koroške, Štajerske, Kranjske, Trsta in Istre do izgonov v letih 1496-1515? Kakšen je bil družbeni, pravni in gospodarski položaj judovske skupnosti kot tak in v primerjavi s skupnostmi sosednjih dežel Benečije, Furlanije ter Zgornje in Spodnje Avstrije in Svetega rimskega cesarstva nasploh z vidika pogojev, ki so določevali nejudovsko okolje (jezik, vera, stopnja organiziranosti oblasti, strpnost, itd.), in z vidika značilnosti judovske skupnosti same (naselitveni vzorec, gospodarske dejavnosti, jezik, obredna vprašanja, odnosi z okolico, itd.)? [...]</p> <p>Več o knjigi preberite na spletni strani Slovenske matice.</p>	
<p>14.</p>	<p>Irena Avsenik Nabergoj, <i>Zgodovina protijudovstva in antisemitizma v Evropi</i>, Ljubljana: Slovenska matica, 2016.</p> <p>V času, ki hitrost zamenjuje za kvaliteto, in v okoliščinah, ki nas silijo v takojšnje in pogosto ne prav dobro premišljeno publiciranje naših raziskovalnih rezultatov, je pretehtana in vsebinsko zelo dobro strukturirana razprava Irene Avsenik Nabergoj več kot prijetno presenečenje. Ob jedrnatem uvodu, v katerem se seznamimo z zgodovino judovstva in začetki arhaičnega antisemitizma, nas poleg jasne identifikacije razlogov za judovsko izključenost seznanimo s podobo in samopodobo Judov v evropski literarni dediščini. Pri tem svoje izsledke dosledno primerja z interpretacijami kolegic in kolegov iz Izraela, Evrope in ZDA. Pri tem ne gre samo za običajno povzemanje relevantnih študij na tem področju, temveč tudi za tenkočutno, mestoma tudi kritično dopolnjevanje. [...]</p> <p>Več o knjigi preberite na spletni strani Slovenske matice.</p>	

Projekt Krokus 2022/23

<p>15.</p>	<p>Wolfgang Benz, <i>Holokavst</i>, Ljubljana: Inštitut za civilizacijo in kulturo – ICK, 2000.</p> <p>[...] Pričujoča študija Wolfganga Benza pojasnjuje vzgibe, najpomembnejše razvojne etape nacistične protijudovske politike in izvajanja genocida – z vrhuncem v uničevalnih taboriščih, ko je genocid stopil v industrijsko fazo. Odlika prevedenega dela našega avtorja je, da v strnjeni, a pregledni obliki predstavi izsledke večdesetletnega zgodovinopisnega raziskovanja. [...]</p> <p>Vir: Marta Verginella, »Zgodovina žrtev in krvnikov«, v knjigi Wolfganga Benza »Holokavst« (str. 125).</p>	
<p>16.</p>	<p>Hannah Arendt, <i>Eichmann v Jeruzalemu</i>, Ljubljana: Študentska založba, 2007.</p> <p>Knjiga <i>Eichmann v Jeruzalemu</i> temelji na reportažnih prispevkih filozofinje za časopis <i>The New Yorker</i> s procesa, na katerem so leta 1960 sodili nacističnemu poveljniku Adolfu Eichmannu. Reportaže Arendtove so v javnosti dvignile obilo prahu, zato se je avtorica odločila za njihovo razširjeno izdajo v knjigi. <i>Eichmann v Jeruzalemu</i> je nemudoma postalo eno ključnih del za razumevanje okoliščin nacističnega načrta genocida nad Judi, izvedbe t. i. dokončne rešitve ter mehanizmov zla v primerih organiziranih množičnih pobojev. Eichmann, ki je bil odgovoren za transport in posledični umor več deset tisoč Judov, se nam v knjigi Arendtove ne kaže kot demoniziran nečloveški monstrum, marveč kot neopazen posameznik, mali vojaški aparatčik, čigar glavna preokupacija je bila čim bolj učinkovito izpolnjevati ukaze nadrejenih. [...]</p> <p>Več o knjigi preberite na spletni strani Beletrine.</p>	

Seznam priporočenega gradiva za učitelje pripravila Marjetka Bedrač, koordinatorica projekta Krokus v Sloveniji, oktober 2022